

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
POBOČKA V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1967

BRNO 1968

charakteristické stopové prvky, zjištěné spektrální analýzou těchto hřiven. Současně jsou uvedeny pro srovnání i chemické charakteristiky mědi rakouské, východní¹ a slovenské,² se zjednodušeným označením obsahu jednotlivých typů.

Hřivny z Prušánek se vyznačují větším stopovým množstvím stříbra (Ag), arzenu (As), anti-
monu (Sb) a zinku (Zn), dále jsou přítomny prvky cín (Sn), nikl (Ni), olovo (Pb), vizmut (Bi)
a kobalt (Co). Zlato (Au) a tellur (Te) nebyly analýzou zjištěny. Z ostatních prvků, obsažených
v analyzovaných předmětech, možno uvést železo (Fe), mangan (Mn), křemík (Si), chrom (Cr),
vápník (Ca), hliník (Al), hořčík (Mg), bór (B) a fosfor (P). Tyto prvky nemají však pro posu-
zování chemické charakteristiky podstatný význam.

Podle typických stopových prvků lze usuzovat, že hřivny byly vyrobeny z mědi vytěžené na Slo-
vensku. Stopové množství cínu dokazuje, že se nejedná o slitinu — bronz, ale měď znečištěnou
doprovodnými prvky, jak je také pro tyto únětické hřivny charakteristické. Některé hřivny se liší
obsahem Co, As, Ag, Bi, Pb a Ni a je možno se domnívat, že měď nepochází jen z jednoho rudního
ložiska, nebo že ruda byla vytěžena z téhož ložiska, ale z různé hloubky, což se někdy projeví i
menší změnou v chemickém složení. Průměrné složení většiny hřiven odpovídá však téměř přesně
chemické charakteristice slovenské mědi.

Poznámky:

¹ R. Pittioni, Ergebnisse und Probleme des urzeitlichen Metallhandels, Wien 1964, str. 11

² L. Págo, Chemická charakteristika slovenské měděné rudy a její vztah k mědi používané v pravěku, Slov. arch. 1968.

ZUR SPEKTROGRAPHISCHEN BESTIMMUNG DER CHARAKTERISTISCHEN SPURENELEMENTE IN DEN AUNJETITZER-BARREN VON PRUŠÁNKY (Bez. Hodonín)

In den Aunjetitzer Barren sieht man Rohmaterial der älteren Bronzezeit. Um über die Herkunft
des Metalls Klarheit zu gewinnen, ist es nötig, die Begleitelemente des Kupfers zu kennen, die am
besten durch die Methode der Emissionsspektralanalyse bestimmt werden können. Die Barren treten
zumeist in Hortfunden auf, deren größte Konzentration in Mähren wir am Unterlaufe der March
beobachtet haben. Diese Verteilung könnte auch ein Hinweis auf die Richtung ihres Vordringens
sein.

Die bisherigen chemischen Untersuchungen haben gezeigt, daß ein Großteil der mährischen Bar-
ren aus sog. östlichem Kupfer hergestellt wurde, das in einem verhältnismäßig weiten Bereich an-
getroffen wird. In unserer Landschaft dürfen wir mit der Verwendung von Kupfer aus dem Alpen-
gebiet rechnen, dessen Gewinnung in vorgeschichtlicher Zeit sicher erwiesen ist. Auch die reichen
Kupferlager in der Slowakei und zahlreiche Funde kupferner und bronzener Gegenstände in diesem
Raum berechtigen zur Annahme, daß das Kupfer hier ebenfalls der Aunjetitzbevölkerung bekannt
gewesen ist.

Der Hortfund von Prušánky, Bez. Hodonín, enthielt insgesamt 100 Barren, die man durchweg
mit Hilfe der Spektralanalyse untersuchte. Die Auswertung der Spektrallinien zeigte, daß die Barren
in ihrer chemischen Zusammensetzung auffallend dem slowakischen Kupfer ähneln. Nach den cha-
rakteristischen Spurenelementen ist anzunehmen, daß dieses Rohmaterial mit größter Wahr-
scheinlichkeit aus Kupfer gefertigt wurde, das man in der Slowakei abgebaut hatte.

ÚNĚTICKÉ SÍDLIŠTĚ V MORAŠICÍCH (okr. Znojmo)

JAROMÍR ONDRÁČEK, AÚ ČSAV Brno

Jižně od Morašic došlo v dubnu 1967 při kopání kanálu pro elektrické vedení k narušení horá-
kovského hrobu (srv. článek dr. J. Nekvasila). Ve vzdálenosti 49,40 m na východ od transformá-
toru se v průkopu jeví stopy sídelního objektu, jehož část byla ve dnech 18. až 20. 4. 1967 pro-
kopána. Z prozkoumané části lze usuzovat, že šlo o větší objekt nepravidelného tvaru, tvořeného
soustavou různých prohlubní. V jednom místě byla zahloubena větší nepravidelně kruhová jáma
o max. průměru 190 cm a hloubce až 180 cm od povrchu. Ve svislém profilu měla jáma nálevkovitě
rozevřeně hrdlo a ke dnu se poněkud rozšiřovala. Jednotlivé prohlubně i jámu vyplňovala hnědo-
černá hlína s dosti početnými únětickými střepy a zvířecími kostmi. Získaný materiál není dosud
laboratorně zpracován.

DIE AUNJETITZER-SIEDLUNG VON MORAŠICE

(Bez. Znojmo)

Bei der Ausschachtung eines Kanals für die elektrische Leitung südlich von Morašice wurde neben einem Horákov-Grab auch ein Siedlungsobjekt der Aunjetitzer Kultur gestört. Durch die Rettungsgrabung in den Tagen vom 18. bis 20. Aprils 1967 konnte nur ein Teil eines größeren Objekts freigelegt werden, das aus einem Komplex verschiedenartiger Eintiefungen besteht. Unter diesen befand sich auch eine tiefere Grube. Das ganze Objekt war mit schwarbrauner Füllerde, die erhältnismäßig zahlreiche Keramikscherben und Tierknochen enthielt, aufgefüllt. Das Fundgut ist laboratorisch noch nicht bearbeitet worden.

DALŠÍ ÚNĚTICKÉ NÁLEZY Z PRASKLIC U KROMĚŘÍŽE

JAROMÍR ONDRÁČEK, AÚ ČSAV Brno

Na návrší „Křéby“ došlo při povrchové skrývce humusovité vrstvy v písečnicku JZD Koválovice u Tištiny k porušení dalších dvou únětických jam. Jejich horní části byly již zcela zničeny buldozerem, který snížil původní terén asi o 50–70 cm. Zachraňovací výzkum provedl 5. 5. 1967 AÚ ČSAV v Brně na základě hlášení J. Ulmana z Prasklic.

Jáma 1 měla kruhový půdorys o průměru 120 cm. Neporušená zůstala jen její spodní část, zahloubená maximálně 20 cm do šterkopískového podloží. V tmavohnědém zásypu, silně promíšeném pískem, bylo nalezeno jen několik střepů a zvířecí kosti.

Jáma 2 byla rovněž v půdorysu kruhovitá (průměr 150 cm) a zachovala se z ní jen část při dně do výšky až 25 cm. Obsahovala vedle několika střepů i kamenný drtič.

Obě jámy jsou vzdáleny asi 10 m od místa, kde vykopal K. Ludikovský v roce 1959 jámu s hromadným pohřbem a v roce 1960 další zásobnicovou jámu, patřící únětické kultuře. (Srv. K. Ludikovský, Přehled výzkumů 1959, 41; týž, Přehled výzkumů 1960, 55.)

WEITERE AUNJETITZER FUNDE VON PRASKLICE BEI KROMĚŘÍŽ

Auf der Anhöhe „Křéby“ störte man bei Arbeiten in der Sandgrube zwei weitere Aunjetitzer Gruben. Nur der untere Teil von ihnen blieb erhalten, da die obere Schicht bis zu einer Tiefe von 50–70 cm von dem Bulldozer abgeräumt wurde. An Funden gewann man einige Keramikscherben, Tierknochen und einen Reibstein. Beide Gruben sind etwa 10 m von der Stelle entfernt, wo K. Ludikovský im Jahre 1959 eine Aunjetitzer Getreidegrube mit einer Kollektivbestattung und im Jahre 1960 eine weitere Getreidegrube entdeckt hatte.

DROBNOSTI ZE SÍDLIŠTĚ ÚNĚTICKÉ KULTURY V RAJHRADĚ

(okr. Brno-venkov)

IVAN PEŠKAŘ, AÚ ČSAV Brno

Jižní část obce Rajhradu zasahuje do pravěkého areálu se sídlištními i hrobovými nálezy z doby bronzové.¹ Výkopem hlíny v místě novostavby domu J. Starého v ulici 9. května byla v červnu 1967 zničena menší okrouhlá jamka, jejíž dno v hloubce 90 cm pod dnešním povrchem mělo průměr asi 80 cm. Tmavohnědě zbarvený hlinitý zásyp objektu obsahoval malé množství střepů z různých nádob únětické kultury.

Poznámka:

¹ Srov. např. I. Peškař, Sídliště z období únětické a velatické kultury v Rajhradě. Přehled výzkumů 1957, Brno 1958, 39–41; J. Ondráček, Únětické sídliště v Rajhradě. Přehled výzkumů 1960, Brno 1961, 54; I. Peškař, Nálezy ze sídliště velatické kultury v Rajhradě. Přehled výzkumů 1962, Brno 1963, 36–37; týž, Nové únětické nálezy z Rajhradu. Přehled výzkumů 1964, Brno 1965, 34, tab. 4.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1967

Vydává: Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: Prof. dr. Josef Poulik, DrSc.
Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Řihovský
Překlady: Helena Plátková
Kresby: B. Ludíková, tab. 1—3 dr. B. Klima, tab. 8, 11—13 S. Ševčík
Na titulní obálce: Bronzový závěsek ze slovanského hradiska v Mikulčicích
Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21
Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné
59/104/68.